

J. Kudasiewicz, *Powołanie do służby. Szkice z teologii i duchowości biblijnej*, Wydawnictwo „B&G”, Lublin 2011, ss. 469

To ostatnia książka, swego rodzaju testament, jednego z nestorów polskiej biblistyki, zmarłego 16 listopada 2012, ks. prof. Józefa Kudasiewicza. Inspirację dla Autora, jak zaznacza we wstępie, stanowiła encyklika *Redemptor hominis* Jana Pawła II, a w niej pojęcie służby. Książka nie pretenduje do miana naukowej monografii, to znaczy nie posiada przypisów, a nazwiska cytowanych autorów pojawiają się w tekście głównym. Przyjęty sposób przedstawienia treści wynika z domniemanych adresatów, jakimi są wierni Kościoła powszechnego, którzy chcieliby pogłębić swoją wiarę i znaleźć inspiracje dla swojej duchowości oraz z celu kerygmatycznego, jaki przyświecał Autorowi. Głównym źródłem dla publikacji jest objawienie, zawarte w Piśmie Świętym i Tradycji, prawda głoszona i interpretowana w Kościele od jego początków po współczesne wypowiedzi Magisterium. Nie brak również odwołania do wiary praktykowanej dziś i obecnej kultury. Styl publikacji przypomina inne dzieła profesora, takie jak „Matka Odkupiciela”, Kielce 1991, „Poznanie Boga Ojca. Szkice z teologii biblijnej”, Kielce 2000 czy „Odkrywanie Ducha Świętego. Medytacje biblijne”, Kielce 1998. Wpisuje się zatem w zamysł ks. Kudasiewicza docierania z osiągnięciami biblistyki do szerokiego grona odbiorców. Te wszystkie cechy książki są jednocześnie jej mocnymi stronami. Rzetelna teologia biblijna ma szansę, poprzez zakorzenienie w Bożym Słowie i współczesnym życiu chrześcijanina, dzięki przystępnej formie językowej, stać się wielką pomocą w rozwoju prawdziwej pobożności.

Na początku ks. Kudasiewicz zauważa, że istotę biblijnego etosu wyrażają dwa terminy: powołanie i służba. Bóg powołuje naród i poszczególnych ludzi do określonych zadań, a człowiek odpowiadając na nie pozytywnie przyjmuje na siebie rodzaj służby wynikającej z wezwania. Z tego ujęcia wynika podział na dwie części, który został przyjęty w publikacji. Punktem wyjścia jest prawda o Bogu jako Tym, który powołuje. Tylko do Niego należy wybór i inicjatywa. Powołanie jest łaską i charyzmatem, udzielanym niezależnie od zasług człowieka. Każde wezwanie jest jednocześnie wyznaczeniem zadania, którym jest służba na rzecz wspólnoty ludu Bożego (s. 18-19). Owo zadanie jest trudne, zawsze łączy się z porzuceniem kogoś lub czegoś i z ofiarą. Jest jednocześnie pójściem za Panem i oddaniem się swojej misji (s. 20-23). Powołanie chrześcijańskie z jednej strony, jak naucza św. Paweł (1 Kor 1,4-9; 7,7), to charyzmat ogólny, taki sam dla każdego, z drugiej zaś rzeczywistość indywidualna, którą człowiek wierzący odczytuje. Powołanie nie jest czymś jednorazowym. Odkrywanie powołania dokonuje się dzięki Duchowi Świętemu, słowu Bożemu, znakom czasu i ludziom. W kolejnych rozdziałach pierwszej sekcji książki ukazane zostaje powołanie w perspektywie historii zbawienia. Bóg z miłości wybiera lud i czyni go swoją szczególną własnością, królestwem kapłanów i narodem świętym. W nowym przymierzu dokonuje się to poprzez chrzest, który jest wyrazem fundamentalnego powołania, w którym wszyscy są równi (rozd.

2). Wiele miejsca poświęcił Profesor osobie Jezusa, który sam jest powołany jako Sługa Pański, czyli nauczyciel, prorok i cierpiący Mesjasz (rozdz. 3), jako arcykapłan wiarygodny (rozdz. 4) i miłosierny (rozdz. 5) oraz który także powołuje swoich uczniów, w szczególności do kapłaństwa służebnego (rozdz. 6 i 7). Zasadą widoczną w refleksji nad powołaniem jest wyciąganie praktycznych wniosków z rozważanych prawd – z tego, kim jest Chrystus, czym jest eucharystia. Dalsze rozdziały dotyczą istoty powołania oraz ukazują je na przykładzie najbardziej znanych bohaterów biblijnych: Maryi, Józefa, Szawła z Tarsu i Judasza, przy czym ostatnia postać stanowi „czerwone światło na drodze powołanych” (s. 244).

Drugą sekcję książki otwiera stwierdzenie, iż Kościół jest wspólnotą, która służy. Posługiwanie drugiemu człowiekowi na wzór Chrystusa – tym aspektem zajmuje się autor – należy do istoty chrześcijaństwa (rozdz. 1). Józef Kudasiewicz prezentuje konkretne przykłady zaangażowania, większy akcent kładąc na kwestię głoszenia słowa Bożego przez duchownych i świeckich. Ukazany został przy tym model przepowiadania, jaki wynika z działalności biblijnych heroldów słowa, w szczególności Jezusa i Pawła (rozdz. 3). Ponadto nazywa choroby polskiego kaznodziejstwa, jakimi są rozdzielenie imperatywu moralnego od indyktywu zbawczego, czyli moralizatorstwo i instrumentalizacja słowa (s. 291-295) oraz wskazuje drogi wyjścia z tej sytuacji. W swoim charakterystycznym stylu ks. Kudasiewicz zwraca uwagę na wiele niedociągnięć, na wady których należy unikać, używając przy tym dosadnego języka (np. s. 141, 158). Wśród innych zadań omówione zostały posługa sakramentalna dokonywana przez kapłanów i troska o potrzebujących. Obie części książki kończą się rozdziałami o zabarwieniu eschatologicznym – uczeń Chrystusa jest powołany do życia wiecznego, a sądzony będzie na końcu z miłości. Dzieło wieńczy wezwanie z Ap 22,20: „Przyjdź, Panie Jezu”.

Patrzac na książkę jako na całość trzeba powiedzieć, że z jednej strony cechuje ją tematyczna jedność i spójność, z drugiej zaś można rozdziały czytać jak odrębne eseje. Jednak szkoda, że nie ma w niej zakończenia, które ściślej ukazywałoby powiązania pomiędzy poszczególnymi rozdziałami i uzasadniało wybór takich, a nie innych tematów dotyczących zagadnień szczegółowych opisujących powołanie i służbę. Choć publikacja jest przeznaczona „dla wielkiej wspólnoty Kościoła powszechnego” (s. 12), wskazania praktyczne w większości dotyczą oficjalnych głosicieli słowa Bożego, jakimi są kaznodzieje i katecheci. Odnosi się wrażenie, że adresatami są raczej kapłani niż osoby świeckie. Niewiele miejsca poświęcono życiu rodzinnemu, mimo że Autor za Janem Pawłem II uznaje powołanie do małżeństwa za jedno z trzech, które są szczególnie ważne dla budowania wspólnoty Kościoła (s. 267). Zdarzają się także pewne pomyłki wynikające z przeoczenia i powtórzenia tych samych myśli. Na s. 27 najpierw jako osoby, które poszły za Jezusem wg J 1,37-38 są wymienieni Andrzej i Szymon Piotr. W kolejnym akapicie jest już poprawnie – tylko Andrzej był jednym z tych dwóch uczniów Jana Chrzciciela, a Szymon o Jezusie usłyszał właśnie od niego. Wyjaśnianie sensu czasownika *splanchnidzomai* jako najmocniejszego na oznaczenie miłosierdzia występuje

dwukrotnie (s. 251 i 309); dwa razy jest cytowane to samo stwierdzenie z wykładu na temat nowej ewangelizacji kard. Josepha Ratzingera (s. 288 i 340). Generalnie trzeba powiedzieć, że książka ks. profesora Kudasiewicza jest bardzo cenną pozycją wśród publikacji podejmujących tematykę życia chrześcijańskiego ze względu na wszechstronne ujęcie zagadnienia oraz zakorzenienie zarówno w Objawieniu, jak i w jego współczesnym ujęciu Magisterium Kościoła i teologów. Wartościowe jest także odwoływanie się do literatury, filmów, dzieł sztuki, przywoływanie postaci świętych, tekstów liturgicznych, przykładów wziętych z życia. W sumie *Powołanie do służby. Szkice z teologii i duchowości biblijnej* stanowi dobry przykład świadomego zastosowania hermeneutyki eklezyjalnej (s. 13) i model przepowiadania słowa.

Beata Urbanek

Matrimonio et familiae. Z problematyki małżeństwa i rodziny, red. P. Landwójtowicz, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2016, ss. 353. ISBN 978-83-63950-83-5.

W serii „Człowiek – Rodzina – Społeczeństwo” Instytut Nauk o Rodzinie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego wydał kolejną, 26. pozycję, zatytułowaną *Matrimonio et familiae. Z problematyki małżeństwa i rodziny*. Już tytuł książki (*Małżeństwo i rodzinie*) wskazuje na to, że z jednej strony działanie Kościoła katolickiego w sferze nauczania i pastoralnej działalności ukierunkowane jest na ciągle poszukiwanie dobra osób tworzących małżeństwa i rodziny, a z drugiej wciąż potrzebuje on naukowego pogłębienia i usystematyzowania swych działań. „Jednym z niezwykle cennych przykładów takiej dążności – jak podkreśla redaktor książki, ks. dr hab. Paweł Landwójtowicz, we wstępie – jest naukowa droga prof. dr. hab. Krystiana Wojaczka, który dobru małżeństwa i rodziny poświęcił wiele wysiłków naukowych, dydaktycznych i pastoralnych. Z tego też powodu książka ta Jemu jest dedykowana z wyrazami szacunku i wdzięczności” (s. 13).

Ceniony w środowisku polskich pastoralistów, prof. zw. dr hab. Krystian Wojacek, urodzony 1 października 1950 r. w Rybniku na Górnym Śląsku, swoją drogę naukową rozpoczął uzyskaniem tytułu magistra w Instytucie Teologii Pastoralnej KUL. W tym samym instytucie doktoryzował się pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Adama Ludwika Szafrąńskiego. Stopień doktora uzyskał w 1980 roku. W tym samym roku podjął studia specjalistyczne w L'institut de Pastorale et Catechese „Lumen Vitae” w Brukseli, filii L'Université Louvain la Neuf. Po powrocie, w 1981 roku, został zatrudniony jako pracownik naukowo-dydaktyczny